

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.358/2017/51.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2018. évi június hó 25. napján tartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

ítéletet:

Az adóbevételt különösen nagy mértékben csökkentő, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette és más bűncselekmények miatt és társai ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2017. április 19. napján kihirdetett 24.B.478/2016/90. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

II. r. vádlottat az ellene 2 rb. társtettesként és folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette (1978. évi IV. törvény 310. §-ának (1) és (4) bekezdés) és 2 rb. társtettesként és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (1978. évi IV. törvény 276. §) miatt emelt vád alól felmenti.

A III. r. vádlottal szemben kiszabott büntetés helyesen 1 (egy) év börtönbüntetés.

A III. r., IV. r. és V. r. vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtását 3-3 (három-három) évi próbaidőre felfüggeszti, a velük szemben kiszabott közügyektől eltiltást mellőzi.

I. r. és II. r. vádlottak esetében mellőzi a vagyonelkobzásra vonatkozó rendelkezést.

Az elsőfokú eljárásban összesen 895.694 (nyolcszázkilencvenötezer-hatszázkilencvennégy) forint bűnügyi költség merült fel, melyből I. r. vádlott 131.866 (százharmincegyezer-nyolcszázhatvanhat), III. r. vádlott 141.706 (száznegyvenegyezer-hétszázhat), IV. r. vádlott 357.506 (háromszázötvenhétezer-ötszázhat) és V. r. vádlott 264.616 (kettőszázhatvannégyezer-hatszázötvenhat) forintot köteles megfizetni külön felhívásra az államnak.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A V. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetésbe annak utólagos végrehajtása esetére beszámítani rendeli az általa 2018. június 15. napjától a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 217.760 (kettőszázötvenhétezer-hétszázhatvan) forint bűnügyi költség merült fel, melyből IV. r. vádlott 40.000 (negyvenezer) forintot, V. r. vádlott 49.050 (negyvenkilencezer-ötven) forintot visel. A további 128.710 (százhuszonnyolcezer-hétszázöt) forint bűnügyi költség az állam terhén marad.

Az ítélet ellen II. r. vádlott vonatkozásában a jelen lévő jogosultak nyomban, vagy 3 (három) napon belül jogorvoslattal élhetnek, melyet a Kúria bírál el.

I n d o k o l á s

I. Az első fokú ítélet rendelkezéseinek a lényege

A törvényszék a rendelkező részben írt ítéletével bűnösnek mondta ki

- I. r. és II. r. vádlottakat 2 rb. az 1978. évi IV. törvény 310. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és a (4) bekezdés szerint minősülő, társtettesként és folytatólagosan elkövetett adócsalás büntetében, és 2 rb. az 1978. évi IV. törvény 276. §-a szerint minősülő, társtettesként és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében,
- III. r., IV. r. és V. r. vádlottakat az 1978. évi IV. törvény 310. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és a (4) bekezdés szerint minősülő, bűnsegédként és folytatólagosan elkövetett adócsalás büntetében, és az 1978. évi IV. törvény 276. §-a szerint minősülő, bűnsegédként és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében.

Ezért I. r. és II. r. vádlottakat halmazati büntetésül 2 év börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra, III. r. vádlottat halmazati büntetésül 1 év börtönbüntetésre és 1 év közügyektől eltiltásra, IV. r. vádlottat halmazati büntetésül 1 év 6 hónap börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra, V. r. vádlottat halmazati büntetésül 1 év 4 hónap börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Rendelkezett a nyomozás során lefoglalt iratok felszámolónak történő kiadásáról.

I. r. és II. r. vádlottak vagyonának terhére fejenként 77 710 200 forint összegben vagyoneklobzást rendelt el.

Kötelezte a vádlottakat az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

II. Az ítélet elleni fellebbezések és az azokra tett észrevételek

Az ítélet ellen az ügyész valamennyi vádlott terhére, a szabadságvesztés büntetés és a közügyektől eltiltás tartamának súlyosítása és I. r. és II. r. vádlottak vonatkozásában pénzmellékbüntetés kiszabása érdekében fellebbezett. Indítványozta e vádlottak tekintetében a vagyoneklobzásra vonatkozó rendelkezés mellőzését.

I. r. vádlott és védője, valamint II. r. vádlott és védője elsősorban felmentés, másodsorban enyhítés érdekében, III. r. vádlott és védője az adócsalás büntette vonatkozásában elsősorban felmentés, másodsorban enyhítés végett, IV. r. vádlott és védője elsősorban felmentés, másodsorban enyhítés érdekében éltek jogorvoslattal. V. r. vádlott és védője az ítélet ellen nem jelentett be perorvoslatot.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.213/2017/1-II. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok betartásával megállapított, megalapozott tényállás alapján okszerűen következtetett a vádlottak bűnösségére, és a terhükre rótt cselekmények tárgyában levont jogkövetkeztetése is a jogszabálynak megfelelő. Helytállóan alkalmazta velük szemben az elkövetéskori Büntető Törvénykönyvet. A vádlottakkal szemben megállapítható bűnösségi körülményeket azonban nem megfelelően értékelte. A folytatólagos, társas, szervezett bűnelkövetés további súlyosító körülmény. Ugyancsak a vádlottak terhére kell figyelembe venni a gazdaság és a közbizalom elleni bűncselekmények jelentős elszaporodottságát. A bűnsegédként közreműködő vádlottak esetében nem hagyható figyelmen kívül, hogy V. r. vádlott,

mintegy „általános közreműködőként” három cég nevében is segítséget nyújtott az I. és II. r. vádlottaknak az adóhiány előidézésében, továbbá az sem, hogy a bűnszegedek közül IV. r. vádlottat érintő adóhiány a legmagasabb összegű. A III. és IV. r. vádlottak által tett részbeni beismerő vallomások az okirat hamisítási cselekmények tekintetében sohasem voltak teljesen feltáró jellegűek. Törvénysértően maradt el a pénzbüntetés kiszabása I. r. és II. r. vádlottakkal szemben. Mindezek miatt az ügyészi fellebbezésben foglaltakat változtatlanul fenntartotta.

II. r. vádlott a másodfokú eljárásban általa vallomásnak nevezett előkészítő iratában előadta, hogy 2003. évtől pszichiátriai kezelés alatt áll. Ennek igazolására csatolta a Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház Osztályának összefoglaló levelét, valamint a más súlyos betegségére vonatkozó zárójelentéseket.

2006-ban életközössége I. r. vádlottal megszakadt, és azóta az Kft. érdemi vezetésében egyáltalán nem vett részt. 2007-ben férje írásban is rögzítette megállapodásukat, mely szerint a cég irányítását kizárólag ő látja el. Ezt az okiratot be is csatolta. Így a vádbeli időszakokban az ítéletben megjelölt gazdasági társaságokkal nem állt semmilyen kapcsolatban, a férje által megkötött ügyletek jogszerűségére, jogszerűtlenségére rálátása nem volt. 2007-2011-ben súlyos depresszióban szenvedett, gyógyszereket szedett. Ekkor már házastársi kapcsolatuk jelentősen megromlott, aminek döntő oka férjének létesített kapcsolata volt. Házasságukat a Debreceni Járásbíróság jogerősen felbontotta. Azt, hogy a cég gazdálkodásában nem vett részt, bizonyítani kívánta, és írásbeli nyilatkozatával, tanúvallomásával.

Mindezekre figyelemmel kérte az ítéletábrlát, hogy mentse fel az ellene emelt vádak alól.

II. r. vádlott védője szintén írásban indokolta fellebbezését.

Elsődilegesen indítványozta, hogy az ítéletábrla figyelemmel II. r. vádlott írásban megtett vallomására és annak mellékleteire, a Be. 353. § /2./ bekezdése alkalmazásával tűzzön ki tárgyalást, mert az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan. II. r. vádlott nem tett vallomást az elsőfokú eljárás során, ebből következően a bűnösségére is kiterjedően olyan jelentős adatok és tények nem nyertek felderítést, amelyek hiánya érdemben kihatott az elsőfokú bíróság ítéletének - téves - végkövetkeztetésére.

Egyértelműen megállapítható, hogy mindkét vádbeli időszakban (2007-2009, 2011) pszichés jellegű, a beszámítási képességére is jelentősen kiható megbetegedésekben szenvedett. Emellett 2006 évben egy súlyos végkifejlettel fenyegető nőgyógyászati betegséget diagnosztizáltak nála, amely I. r. vádlottal fennállott házassága megromlásával együtt oda vezetett, hogy 2007 évben teljes egészében feladta az Kft gazdálkodásának irányításával, érdemi döntéshozatalaival kapcsolatos pozícióját, és ettől kezdődően tevékenysége kizárólag adminisztratív, technikai jellegű feladatok ellátására korlátozódott.

A fentiekkel minden vonatkozásban összhangban lévő, II. r. vádlott által V. szám alatt csatolt I. r. vádlottól származó, 2007. december 17. kelt „Nyilatkozat”, valamint a VI. VII. VIII. sorszám alatt csatolt írásbeli vallomások és nyilatkozatok egyértelműen alátámasztják előadását.

A betegségek, illetve gyógykezelések kihatással voltak belátási képességére, ezért indítványozta igazságügyi orvos szakértő kirendelését.

Az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozatlansága egyebekben is megállapítható, ugyanis a bíróság több, egyébként helyesen megállapított tényből helytelen ténybeli és jogi következtetést vont le:

- Tény, hogy 1990. február 13.-tól 2015. január 27.-ig I. r. vádlottal házastársi kapcsolatban állt II. r. vádlott, valamint az Kft-nek 2007. évtől kezdődően mindketten ügyvezetői voltak, - ebből viszont nem feltétlenül következik, hogy a céget „társként vezették”.

- Azon tényből, hogy II. r. vádlott ismerhette egyik, vagy másik ügyvezetőt személyesen, kvázi „látásból”, még nem jelenti azt, hogy a kérdéses személyek és a cég bármely jogellenes ügyletkötéséről tudomással bírt volna.

- Abból a tényből, hogy tudhatott az ítéletben foglalt számlák befogadásáról, nem következik az, hogy tudott azok valótlan tartalmáról.

- Az ítélet 27. oldal 1. bekezdésében kiemelt tanúi nyilatkozatok, pl.: „kölcsonösen kiegészítették egymást”, „összhangban irányították a társaságot”, stb. általános jellegű tartalmából helytelenül következtet az ítélet II. r. vádlott bűnösségére, illetve a I. r. vádlottal megvalósult társtettesi minősültségre. Valóban összhangban irányították a társaságot, hiszen I. r. vádlotté volt az érdemi döntéshozó szerep, míg II. r. vádlott az adminisztrációt intézte, ekként valóban így egészítették ki egymást, anélkül, hogy II. r. vádlott bármely ügyletkötés jogellenességében - ha volt ilyen - I. r. vádlottal szándékegyesben cselekedett volna.

- II. r. vádlott valóban „nem volt kevesebb”, mint I. r. vádlott - hiszen mindkettőnek megvolt a saját szerepe a cégben - ebből viszont helytelen az a bírói következtetés, miszerint ez egyben a II. r. vádlott bűnösségét (társtettesi minősültségét) eredményezné.

Elmaradt a cég állandó jogi képviselője, dr. vallomásának figyelembe vétele, amit pedig az ítélet indokolása 23. oldal utolsó bekezdésében és 24. oldal első bekezdésében részletesen rögzít.

Elsődleges jogi álláspontja szerint II. r. vádlott viszonylatában megalapozott és kétséget kizáró jogi következtetés nem vonható le az ő bűnösségére, megfelelő tudattartalma hiánya miatt.

Az elsőfokú bíróság által értékelt bizonyítékok alapján is legfeljebb a részesi (bűnségédi) elkövetés megállapítása jöhet szóba, hiszen az ő cselekvősege maximum az alapcselekmény elkövetéséhez nyújtott segítségként értékelhető.

Az esetleges büntetés kiszabása során az elsőfokú bíróság ítéletétől eltérően lényegesen jelentősebb súllyal értékelendő a cselekmények elkövetése óta bekövetkezett rendkívül hosszú időmúlás.

Kérte a figyelembe vételét a személyi körülménynek, II. r. vádlott egészségi állapotának és másodlagos szerepének. Indítványozta a kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának próbaidőre való felfüggesztését.

IV. r. vádlott vonatkozásában előterjesztésre került a másodfokú eljárásban a fellebbezés írásbeli indokolása. Ezt a beadványt bevezetője szerint IV. r. vádlott jogi képviselője útján terjesztette elő. Egy részében IV. r. vádlott saját nevében, egyes szám első személyben nyilatkozik, míg más részekben egyes szám harmadik személy használata történt. A beadványt csak a védő írta alá. Attól függetlenül azonban, hogy nehezen eldönthető, hogy végül is mely eljárási szereplő jogorvoslatának az indokolására került sor, az kétséget kizáróan megállapítható, hogy IV. r. vádlott javára szóló érveket tartalmaz, a következők szerint.

Iratellenesnek tartja azt a megállapítást, hogy IV. r. vádlott ténybeli, bűnösségére is kiterjedő beismerő vallomást tett. Ő ugyanis elismerte, hogy írt alá okiratokat Romániában, ugyanakkor határozottan kijelentette, hogy azok nem számlák voltak. A írásszakértő által adott vélemény

kapcsán kifejtette, hogy az aláírásai vonatkozásában csak igen nagy valószínűséget állapított meg a szakértő. Ennek az volt az egyik oka, hogy a vizsgálat tárgyává tett dokumentumok fénymásolt okiratok voltak, így e bizonyítékokra elmarasztaló ítéleti tényállást alapozni nem lehet. Nem zárható ki, hogy IV. r. vádlott aláírása számítástechnikai módszerekkel került a másolatokra. Az ítélet indokolásában ellentétes az a két megállapítás, hogy az Srl. a székhelyén adóbevallásokat nem nyújtott be, és az, hogy a számlákat IV. r. vádlott e cég könyvelésében szerepeltette. Mindezek alapján kérte IV. r. vádlott bizonyítottság hiányában való felmentését. Ezen túl rámutatott, hogy téves volt a bíróság azon álláspontja, mely szerint nem rekesztette ki az írásszakértő által is megállapítottan nem által aláírt számlán szereplő összeget a megállapított vagyoni hátrányból. Ez az ügyvezetői felelősség példátlan kiterjesztésének minősül. E számlán szereplő összeg kirekesztése esetén az a vagyoni hátrány, melynek okozásában IV. r. vádlott közreműködött, nem sokkal haladja meg az 50 millió forintos értékhatárt. IV. r. vádlott munkanélküli, vagyontalan, a bank felé tartozása van, és semmilyen bevételre nem tett szert a terhére rótt bűncselekmények elkövetése révén. Az időmúlás és az ítélet belső arányosságának követelménye is annak megállapításához kell, hogy vezessen, hogy az IV. r. vádlottal szemben kiszabott 1 év 6 hónap szabadságvesztés büntetés eltúlzottan súlyos. Különös tekintettel büntetlen előéletére, indokolt lenne vele szemben a kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának próbaidőre való felfüggesztése.

III. Az ítéletábrák eljárása

Mivel a fellebbezésekben a védelem új tényt állított, illetve új bizonyítékokra hivatkozott, továbbá az elsőfokú ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölésére irányuló bizonyítás miatt, a másodfokú bíróság a fellebbezéseket a Be. 363. § (2) bekezdésének b) pontja alapján, tárgyaláson bírálta el. Ugyanakkor az ügy tárgyaláson történő elbírálását indokolta, korábban távollévő V. r. vádlott elfogása is.

A másodfokú tárgyaláson kihallgatta a védelem által indítványozott tanúkat, ismertette a Nemzeti Adó- és Vámhivataltól beszerzett iratokat, a Debreceni Járásbíróság ítéletét, I. r. vádlott 2017. december 17. napján kelt írásbeli nyilatkozatát, valamint 2017. október 18. napján kelt, írásban tett nyilatkozatát. Ismertette továbbá a II. r. vádlott vonatkozásában készült elmeorvos szakértői véleményt.

V. r. vádlott előzetes letartóztatását követően a másodfokú bírósághoz benyújtott írásbeli nyilatkozatában a bűncselekmények vonatkozásában felelősségét elismerte. Vallomást tenni nem kívánt, további bizonyítás lefolytatását nem indítványozta. A nagyfokú időmúlásra, arra, hogy az eseményeknek áldozata volt és megbánására tekintettel enyhe és méltányos büntetés kiszabását kérte.

A másodfokú tárgyaláson az ügyész a fellebbezését, illetve az átiratában foglaltakat teljes egészében fenntartotta. Ezt kiegészítette azzal, hogy az I. és II. r. vádlottak által 2007-től 2009-ig, illetve 2011 évben megvalósított cselekmények a köztük eltelt jelentős időre tekintettel nem minősülnek folytatónak, ezért helyesen állapította meg e vádlottak bűnösségét a törvényszék 2 rb. adócsalás büntetében. Ugyancsak nem vonhatók folytatónak vagy törvényi egységbe a jelen ügyben elbírált adócsalási cselekmények a I. r. és II. r. vádlottakkal szemben korábban hozott jogerős ítélet alapjául szolgáló adócsalási cselekményekkel. Indítványozta tehát az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, valamennyi vádlottal szemben a kiszabott büntetések súlyosítását, I. r. és II. r. vádlottak esetében pénzbüntetés alkalmazását és a vagyonegészség mellőzését.

I. r. vádlott védője kifejtette, hogy álláspontja szerint a vád nem tekinthető törvényesnek, mert nem írja körül pontosan a vád tárgyává tett cselekményeket. A 2012.257 Bírósági Határozat rögzíti, hogy ha a vád nem törvényes, akkor felülbírálatba bocsátkozni nem lehet. A vádmódosítás sem korrigálta a vád hiányosságát.

A védő ezentúl megalapozatlannak tartotta az ítéletet. Egy helyütt azt rögzíti ugyanis, hogy a számlákban foglalt gazdasági tevékenység megvalósult az Kft. és ismeretlen társaságok között, máshol pedig azt írja, hogy a számlák fiktívek voltak. Zavart észlelt az ítéletben a cég vonatkozásában is a tekintetben, hogy ki bocsátotta ki, és ki részére a számlákat. Dr., aki a NAV előtti eljárásban tanúként került meghallgatásra, vallomása okirati bizonyítékokkal együtt igazolta, hogy a NAV az eljárás során különböző álláspontokat képviselt. Először azt állította, hogy nem voltak gépek, később ismerte el, hogy voltak gépek, és a harmadik verzió volt az, hogy kiszállításra is kerültek a gépek, de nem az adott felek között történt meg a gazdasági esemény. Kifogásolta továbbá a NAV bizonyíték értékelő tevékenységét. igazságügyi építész szakértő elmondta, hogy az építési anyagok beépítésre kerültek az. telepén. A NAV álláspontja ebben a tekintetben is többször változott. Kifogásolta igazságügyi könyvszakértő nyilatkozatát is, aki arra alapította, hogy a gazdasági események nem történtek meg, mert a NAV ezt megállapította. Azt is sérelmezte, hogy a bíróság elutasította a CIB Bank elszámolásának vizsgálata vonatkozásában előterjesztett bizonyítási indítványát arra hivatkozva, hogy a szakértő szerint a társaságok keresztül futtatják a bankon az elszámolást, így nincs értelme a bankot megkeresni, mert ott nyilván meg lehet találni a számlákat. Ez semmiképpen nem illik bele a pártatlan ítélkezés követelményébe. Szintén sérelmezte, hogy a törvényszék azon négy számla vonatkozásában, melyeket a vádhatóság „kivett a vádból” megállapította, hogy ezt az ügyészség „rosszul tette”. Álláspontja szerint I. r. vádlott mindent megtett annak érdekében, hogy leellenőrizze a vele kapcsolatba lépett cégek helyzetét. Minden vonatkozásban az akkori szabályoknak megfelelően járt el.

Mindezek alapján elsődlegesen bizonyíték hiányában I. r. vádlott teljes felmentését, másodlagosan az, az és a cégek vonatkozásában részleges felmentését indítványozta. Továbbá nagyobb nyomatékkel kérte értékelni I. r. vádlott büntetlen előéletét és a NAV sértetti közrehatásnak minősíthető magatartását. Az időmúlás is az enyhítés irányába hat. Ezért kérte az első fokon kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának felfüggesztését.

II. r. vádlott védője elsődlegesen csatlakozott I. r. vádlott védőjének jogi álláspontjához a körben, hogy a vád tárgyává tett, hamis tartalmúnak minősített számlák alapjául szolgáló szerződések valóságosak voltak. Az azokban foglalt jogi ügyletek megvalósultak. Megjegyezte ugyanakkor, hogy e szerződésekre II. r. vádlottnak rálátása nem volt.

A másodfokú tárgyaláson lefolytatott bizonyítás álláspontja szerint alátámasztotta II. r. vádlott írásban tett vallomását, mely szerint e szerződések hátterének ismerete nála hiányzott, így nem rendelkezett azzal a tudattartalommal, amely a bűnösség megállapításához szükséges. Ezen okból is kérte a vádlott felmentését. Másodlagosan az orvosszakértői véleményben foglaltakra is tekintettel, figyelembe véve a jelentős időmúlást is, az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés enyhítését kérte.

III. r. vádlott védője kifejtette, hogy álláspontja szerint nem lehet kétséget kizáróan megállapítani, hogy e vádlottat az adócsalás büntette vonatkozásában, mint bűnsegédet büntetőjogi felelősség terheli. A törvényszék arra hivatkozott, hogy bizonyítani kell azt, hogy III. r. vádlott strómanjaként járt el. Mivel a Debreceni Járásbíróság B.271/2016. számú ügyében időközben jogerős ítélet született, ezt a kvázi strómani szerepet sikerült bizonyítani. A rendkívüli időmúlást is figyelembe véve a megbánó jellegű beismerő vallomás mellett a vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés

büntetés végrehajtásának felfüggesztését kérte, amennyiben az ítéletábra nem helyezi hatályon kívül az elsőfokú ítéletet, illetőleg nem ad helyt a felmentésre irányuló indítványnak.

IV. r. vádlott védője a fellebbezésének indokolásában foglaltakat fenntartotta.

V. r. vádlott védője az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetés enyhítését kérte.

I. r. vádlott az utolsó szó jogán tett felszólalásában nem érezte magát bűnösnek, védőjéhez csatlakozva felmentését kérte.

II. r. vádlott újra nyomatékosította, hogy a cégben csak adminisztrációs feladatokat látott el, a számlákkal, könyveléssel kapcsolatos konkrét dolgokról nem tudott. Felmentését kérte.

V. r. vádlott nem érezte bűnösnek magát, a kiszabott büntetés enyhítését kérte.

III. A felülbírálat

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban Be.) 348. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülvizsgálta.

A másodfokú bíróság a törvényben előírt teljes revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül bírálta felül a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését és a büntetés kiszabását is.

III.1. A bizonyítási eljárás és az eljárási szabályok megtartásának revíziója

A felülbírálat során a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le. Nem vétett sem fel-tétlen, sem olyan relatív jellegű eljárási szabálysértést, mely az érdemi felülbírálatot kizárná.

I. r. vádlott védője arra hivatkozott, hogy a vád nem tekinthető törvényesnek, mert nem írja körül pontosan a vád tárgyává tett cselekményeket.

A Be. 2. § (1) bekezdése szerint a bíróság az ítélezés során törvényes vád alapján jár el. A (2) bekezdés értelmében törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. A (3) bekezdés fogalmazza meg a vádhoz kötöttség elvét, mely szerint a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, amit a vád tartalmaz. A bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet, de nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására, vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához (Be. 2 § (4) bekezdés).

A vád törvényességével kapcsolatban a Kúria (még mint Legfelsőbb Bíróság) az 1/2007.BK véleményben részletes útmutatást adott, mely által biztosított a joggyakorlat egysége. A vélemény I.1.a) pontjában foglalt alaki feltétel megsértése szóba sem kerülhet, az ügyész vádlói jogosultsága egyértelmű.

Az I.2. pont tér ki a vádnak a Be. 2. § (2) bekezdésében megfogalmazott minimális tartalmi követelményeire. A vád tartalmi törvényességének lényege ekként, hogy meghatározott személy, pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt kezdeményezi a vádló a bírósági eljárás lefolytatását. Az I.2.b) pont szerint a vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét, idejét stb. A vád törvényességétől meg kell különböztetni annak kellékhányait, melyek orvosolhatók a bírósági eljárásban.

Utalni kell arra is, hogy a vádelv a vád és az ítélet tényállása közötti ún. teljes történeti azonosságot nem követeli meg. Ettől eltérő értelmezés mellett a bíróság ténymegállapító tevékenysége nem lenne több, mint a vádban szereplő tények helyességének ellenőrzése, holott a bizonyítás során - a terhelő tények hivatalból történő bizonyításának fel nem róható elmulasztása kivételével - a bíróságnak a Be.75.§ (1) bekezdésének megfelelően a tényállás hiánytalan, valóságnak megfelelő tisztázására kell törekednie (Kúria Bfv.I.319/2007/5.szám). Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a bíróság feladata az igazságszolgáltatás, a perbíróság ezért nem szorítkozhat csupán a nyomozás megismétlése által a vád kontrolljára. A bírói hatalom lényege a tényállás vádelvi keretek között történő szabad, befolyásmentes megállapítása, melynek célja nem vitásan az igazság felderítése is. Az anyagi igazság elve ugyan az 1896. évi XXXIII. törvénycikk (Bp.) rendelkezéseitől eltérően a jelenleg hatályos perjogban már nem alapelv, de a bíróságnak ettől eltekintve törekednie kell az igazság feltárására és nem csak processzuális értelemben.

A Be. 2.§ (4) bekezdése értelmében a bíróság nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására, vagy az intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához. Mindez azt is jelenti, hogy a vád perjogi rendeltetése elsősorban az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit rögzítse. A vád törvényessége illetve annak hiánya önmagában a vád tartalma alapján vizsgálendő. A törvényes vád hiányát akkor lehet megállapítani, ha a vád tartalma oly mértékben hiányos, hogy anyagi jogi értékeléshez nem nyújt alapot, és ily módon annak vizsgálatába a bíróság nem bocsátkozhat. (EBH 2013.B.10.).

Töretlen a bírói gyakorlat abban is, hogy sem a törvényes vád hiányaként, sem a vádon túlterjeszkedésként nem értékelhető, ha a bíróság egy bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító magatartást vizsgálva, a tett azonosság keretei között a vádiratban le nem írt tényt is megállapít, és a cselekményt ennek figyelembevételével értékeli. A vádelv nem jelent minden részletre kiterjedő, szükségszerű azonosságot a vádban leírt, és az ítéletben megállapított történeti tények között, annál is inkább, miután a bíróság nincs kötve a vádbeli minősítéshez, és az eltérő minősítés, eltérő tényelemek megállapítását is szükségessé teheti az ítéletben. A bizonyítás eredményéhez képest tehát a bíróság pl. az elkövetés helye, módja, eszköze, eredménye, indítéka stb. tekintetében eltérhet a vádbeli ténymegállapításoktól anélkül, hogy ezzel a vádelvet sértené (EBH.2011.2385).

Külön kiemelés érdemel, hogy a törvényes vádnak nem fogalmi ismérve az, hogy a „büntetőtörvénybe ütköző cselekmény” leírása körében a törvényi tényállás jogi fogalmait használja, elégséges, ha a történeti tények leírása oly mértékben konkrét, amelyből - bebizonyítottságot feltételezve - büntetőtörvénybe ütköző cselekményre lehet következtetni (BH.2011.219.).

A büntetőeljárás alapját képező és a védekezés irányát befolyásoló ügyészi aktussal, azaz a vádirattal szemben követelmény, hogy alkalmas kiindulópont legyen a terhelti védekezés előterjesztéséhez, így írja körül azt a cselekményt, amely miatt a terheltet az állami büntetőhatalom felelősségre kívánja vonni, ismerhesse meg a tények és egyéb körülmények azon körét, amelyeken belül védekezésre kényszerül és azokat az adatokat, amelyek a terhére rótt cselekmény elkövetését és a bűnösségét a vádhatóság álláspontja szerint bizonyítják (Debreceni Ítéltábla Bf.II.514/2012/161.sz.).

A hivatkozott felsőbbbíróági gyakorlat áttekintése után a konkrét ügyben megállapítható, hogy a vádirat és módosítása nem szenved olyan hibában, hiányosságban, mely a vádat törvénytelené tenné. Mint ahogy nem rögzíthető a vád kereteinek túllépése sem.

Tartalmazta mindazon adatokat és körülményeket, amelyek szükségesek voltak ahhoz, hogy megállapítható legyen, mely terheltek milyen cselekménye miatt kívánja az ügyészség büntetőjogi felelősségre vonásukat. Helyesen mutatott rá a védő, hogy a vád és az ennek megfelelően rögzített elsőfokú tényállás is néhol ellentétes, illetve értelemzavaró megállapításokat tartalmaz, ezek azonban nem voltak olyan súlyúak, melyek kizárták volna azt, hogy valamennyi vádlott, illetve védők tudják, hogy pontosan milyen cselekmény vádjával szemben kell védekezniük. Ezeket az ellentéteket, illetve értelemzavaró pontatlanságokat a másodfokú bíróság a lentebb írtak szerint korrigálta.

A kifejtettek miatt az ítéltábla a vád törvényességét vitató védelmi érvelést nem találta alaposnak.

III.2. A tényállás megalapozottságának felülbírálata

A törvényszék ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. A nyomozás és az elsőfokú eljárás során beszerzett bizonyítékokat a tárgyaláson megvizsgálta, az akkor rendelkezésre álló adatok szerint szükséges tanúkat kihallgatta, szakértői véleményt szerzett be, a szakértőket meghallgatta, és tárgyalás anyagává tette a lehetséges releváns okiratokat is. Azonban az általa megállapított tényállás részben (utóbb ismertté vált bizonyítékok illetve bizonyítási eszközök folytán) felderítetlen, részben hiányosság és iratellenesség, valamint helytelen ténybeli következtetések miatt megalapozatlan a Be. 351. § (2) bekezdésének a), b), c) és d) pontjai alapján.

A másodfokú felülbírálat egyik kardinális szabálya (Be.351. § (1) bekezdés) a tényálláshoz kötöttséget fogalmazza meg, mely szerint a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan. Főszabályként a perrendszerűen lefolytatott bizonyítást és helyes, hiánytalan ténymegállapítást követően a másodfokú bíróság ténykérdésben nem foglalhat eltérően állást, nem mérlegelheti felül az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelő tevékenységét. A kivétel azonban az, ha a tényállás megalapozatlan, mert akkor a tényálláshoz kötöttség elve nem érvényesül. A Be. 352. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a másodfokú bíróság az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg, ha a vádlott felmentésének (részbeni felmentésének) vagy az eljárás megszüntetésének (részbeni megszüntetésének) van helye. A felülbírált ügyben ilyen eljárásjogi helyzet alakult ki, mert a másodfokú tárgyaláson felvett bizonyítás és helyes ténybeli következtetések alapján olyan tényállás megállapítása indokolt, mely II. r. vádlott felmentését eredményezi.

Ezen túl, az elsőfokú ítélet meghozatalát követően II. r. vádlott vonatkozásában olyan orvosi dokumentumok keletkeztek, valamint olyan, I. r. vádlott és egyes tanúk által tett nyilatkozatok születtek, amelyek az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást objektív okokból is megalapozatlanná tették. Ugyanezt eredményezte az, hogy III. r. vádlottal szemben időközben a Debreceni Járásbíróságon jogerős ítélet született olyan ügyben, melynek jelen ügyre is kihatása lehet.

A megalapozatlanság így elsősorban II. r. vádlott cselekvősegeivel kapcsolatos. Részben iratellenes részben helytelen ténybeli következtetést tartalmaz az elsőfokú ítélet azzal kapcsolatban, hogy volt-e bármilyen tevékenység vagy ténytudomása a vád tárgyává tett ügyletekről.

III.2.1. A tényállás kiegészítése és helyesbítése

A megalapozatlanság új tények rögzítésével, az elsőfokú ítéleti tényállás egy részének mellőzésével, és a tényállás lényegi részének tartalmilag eltérő megállapításával küszöbölhető ki.

Az ítélet tábla a Be. 352. § (1) bekezdés a) és b) pontjában írt jogkörében az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást az alábbiakkal egészíti ki és pontosítja, illetve az abban foglaltaktól eltérően a következő tényeket rögzíti az iratok tartalma alapján.

1. I. r. vádlott szakmunkásképző iskolát végzett, húsfeldolgozó szakképzettséggel rendelkezik. Jelenleg munkanélküli, nincs jövedelme, segélyben nem részesül. Édesanyjával él, aki beteg és ő gondozza. Elvált családi állapotú, tartásra szoruló hozzátartozója az édesanyja, vagyona nincs.
2. A Debreceni Járásbíróság 2017. június 8. napján kihirdetett, és ugyanezen a napon jogerőre emelkedett 37.B.271/2016/75. számú ítéletével III. r. vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 396. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott, és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás bűntettében, és a Btk. 345. §-ában meghatározott hamis magánokirat felhasználásának vétségében. Ezért őt halmazati büntetésül 300 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint összegű, összesen 300.000 forint pénzbüntetésre ítélte.
3. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Hajdú-Bihar Megyei Adóigazgatósága a 2014. június 23-án kelt és 2014. július 26-án jogerőre emelkedett . számú határozatával kötelezte az Kft.-t 2011. második és harmadik hó vonatkozásában 163.763.000 forint adóhiánynak minősülő adókülönbözet, 122.822.000 forint adóbírság és 53.394.000 forint késedelmi pótlék megfizetésére.
4. II. r. vádlott elmebetegségben, gyengeelméjűségben, szellemi leépülésben, tudatzavarban nem szenved, és a terhére rótt cselekmény idején sem szenvedett.
Személyisége feszültségre, szorongásra, hangulati kiegyensúlyozatlanságra hajlamos, alkalmazkodási nehézségek jellemzik.
Személyiségzavara van, amely nem elmebetegséggel egyenértékű, a beszámíthatóságot korlátozó vagy kizáró tényezőként nem értékelhető.
2001-től rendszeresen, a vádbeli időszakban (2007. december 17-2014. március 19.) is pszichiátriai gondozásban, kezelésben részesült mélyen fekvő hangulat, szorongásos panaszok miatt.
A terhére rótt cselekmény idején a cselekménye következményeinek felismerésére és a felismerésnek megfelelő magatartás tanúsítására képes volt, és jelenleg is képes.

Elmegyógyászati kezelést igénylő, idültén fennálló mélyen fekvő hangulata, szorongásos panaszai érdektelenséget, indítékszegénységet, alkalmazkodási nehézségeket okoztak, amely elősegíthette és megkönnyíthette a cselekmény létrejöttét.

Szorongásos panaszai mélyen fekvő hangulata miatt jelenleg is fennállnak, ami miatt további pszichiátriai kezelése, gondozása orvosi szempontból indokolt és javasolt.

Kórelőzményben méhnyak rák miatti műtét szerepel. Ezzel összefüggésben újabb műtetre lenne szüksége.

5. Az elsőfokú ítélet 7. oldalának második bekezdése a következő:

„I. r. és II. r. vádlottak mindketten jogosultak voltak ügyvezetőként az Kft. képviselőjére. Az alábbi gazdasági társaságoktól származó valótlan tartalmú számlákat azonban kizárólag I. r. vádlott fogadta be, szerepeltette a könyvelésben és az adóbevallásban. Ezen számlák valótlanságáról, illetve a mögöttük álló szerződésekről II. r. vádlottnak nem volt tudomása. Ő a cégnél ténylegesen adminisztratív, munkaügyi feladatokat látott el.”

Az elsőfokú ítélet 9. oldalának első bekezdésében az utolsó mondat a következő: „A számlákat V. r. vádlott bocsátotta I.r. vádlott rendelkezésére.”

6. Az ítélet 9. oldal harmadik bekezdése a következő:

„Az Kft. 2008. IV. negyedévéől kezdődően 2011. I. negyedévével bezáróan tevékenységi körébe tartozó gazdasági eseményeket folytatott, de emellett a Kft. az Kft., az Kft., a Kft. és a Kft. által kiállított, termékértékesítéseket, mint gazdasági eseményeket tartalmazó valótlan tartalmú számlákat állított be a könyvelésébe.

A számlákban foglalt gazdasági tevékenység az Kft. és ismeretlen társaságok között megvalósult, de nem a számlában foglalt felek között, melyek az alábbiak:”

7. Az elsőfokú ítélet 14. oldalának első bekezdésében az első mondat a következő:

„Ezt követően az Kft. színlelt adásvételi szerződéseket kötött a Kft. által kiállított, valótlan tartalmú számlák alapját képező gépjárművek tekintetében, melyek értelmében azokat az Srl. román honosságú cégnek értékesítette.”

Az ítélet tábla I. r. vádlott személyi körülményeit a vádlottnak a másodfokú tárgyaláson tett nyilatkozata, a III. r. vádlott elítélésére vonatkozó adatokat a beszerzett bírósági ítélet, az Kft. vonatkozásában megállapított adókülönbözetet a NAV határozata, a II. r. vádlott elmeállapotára és betegségeire vonatkozó adatokat a másodfokú eljárásban beszerzett szakértői vélemény alapján állapította meg.

Az 5. pontban írt indokait az ítélet tábla a III.2.2.2. pontban adja.

A 6. pontban írt helyesbítés indokai:

Az ítélet 9. oldalán a harmadik bekezdésben az szerepel, hogy az Kft. a vádbeli időszakban a megjelölt gazdasági társaságok által kiállított termékértékesítéseket, mint gazdasági eseményeket tartalmazó valótlan tartalmú számlákat állított be a könyvelésébe.

A „kiállított” és a „termékértékesítéseket” szavak közül hiányzik egy vessző. Általában egy vessző hiba miatt nem indokolt a tényállás módosítása, azonban itt értelemszerű annak hiánya, mivel nyilvánvalóan nem a termékértékesítéseket állították ki a gazdasági társaságok, hanem a valótlan tartalmú számlákat.

Továbbá, ugyanezen bekezdés első mondatból mellőzte a „valamint az SRL román” kifejezést.

Az Srl. gazdasági társaság ugyanis nem állított ki olyan valótlan tartalmú számlát, amit könyvelésébe beállított az Kft. A valótlan tartalmú számlákat az Kft. állította ki, amint azt az ítélet 14. oldalának első bekezdése helyesen tartalmazza.

A 7. pontban jelzett korrekcióra az alábbiak miatt került sor.

A törvényszék ítéletének 13. oldalán megállapította, hogy a Kft. és az Kft. között ténylegesen nem történtek meg a gazdasági események, a gépjármű értékesítések, hanem e nélkül állította ki III. r. vádlott a kérdéses számlákat. A 14. oldal első bekezdésében az szerepel, hogy „a fenti valótlan tartamú számlák alapján vásárolt járműveket a román cégnek értékesítette, mégpedig a Kft.-től vásárolt”. A 13. oldalon írtak tükrében nem a Kft.-től vásárolta a járműveket, hiszen a Kft. hamis számlákat állított ki. Ezen túl, miután a törvényszék megállapította, hogy értékesítette ezeket a járműveket az Kft., a következő mondatban azt rögzíti, hogy valótlan számlákat bocsátott ki az Kft. Ha azonban az első mondatban azt állapítja meg, hogy értékesítette, akkor utána nehezen értelmezhető, hogy miért valótlan a számla, amit a vevő részére kiállított, és mindezek után az a megállapítás, hogy a feltüntetett gazdasági események nem a két gazdasági társaság között történtek meg (miközben előtte megállapította, hogy értékesítette az Kft. a járműveket a román cégnek). Ezért az ítélet tábla az elsőfokú ítéletben írtaktól eltérően, a valóságnak megfelelő és a történéseket értelmezhetően leíró, fenti tényállást rögzítette.

III.2.2. A megállapított tényállási elemek helyességének vizsgálata

A tényállás megállapítása során az elsőfokú bíróságnak, illetve a felülbírálat keretében az ítélet táblának a következő fő kérdésekben kellett döntenie.

- 1.) Az Kft. által a vádiratban megjelölt társaságoktól befogadott számlák valóban valótlan tartalmúak voltak-e, és ennek következtében az azok felhasználásával benyújtott adóbevallások útján a cég valóban megkárosította-e a költségvetést?
- 2.) Az egyes vádlottak ezzel kapcsolatosan milyen tudattartalommal rendelkeztek?

III.2.2.1. Az Kft. által befogadott számlák

Az ítélet tábla azt állapította meg, hogy semmilyen kétség nem fér ahhoz, hogy helyes az elsőfokú bíróság azon megállapítása, mely szerint az Kft. és a vádiratban, illetve ítéleti tényállásban megjelölt cégek között nem történtek meg azok a gazdasági események, amelyek alapján a partnercégek kiállították azon számlákat, amelyeket az Kft. befogadott, könyvelésébe beállított, és amelyek alapján csökkentette az értékesítései után felszámított általános forgalmi adó összegét. Ezt a tényt a törvényszék I. r. vádlott és II. r. vádlott vallomásai ellenében főként, tanúk, III. és IV. r. vádlottak vallomásai alapján, egyes kétséget kizáróan megállapítható tényekből a logika szabályainak megfelelően levont következtetések útján, helyesen állapította meg. A megállapított tényállás helyességét erősíti V. r. vádlott másodfokú eljárásban, írásban tett beismerő tartalmú vallomása is.

E körben az eltérő tényállás megállapítására irányuló védelmi fellebbezés lényegében a bizonyítékok értékelésén keresztül támadja a megalapozott tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elvéből kifolyólag eredményre nem vezethetett (Be. 351-352. §).

Téves az a védelmi érvelés, mely arra irányult, hogy a befogadott számlákban feltüntetett munkák az Kft. részére elvégzésre kerültek. A törvényszék egyértelműen leszögezte, hogy a számlák nem

azért valótlan tartalmúak, mert a gazdasági események nem történtek meg, hanem azért, mert ezek nem a számlákat kibocsátó cégek között jöttek létre. Ennek a megállapításának a jogszabályi hátterét is pontosan és részletesen rögzítette a tényállásban.

Ugyancsak nem foghat helyt II. r. vádlott azon védekezése, hogy ő minden lehetséges és jogszabály által előírt intézkedést megtett a számlákat kibocsátó cégek ellenőrzése végett. Ugyanis a bíróság az ő vonatkozásában is szándékos, ezen túlmenően pedig célzatos elkövetést állapított meg. Ezért ez irányú védekezése nem helytálló.

Ugyanakkor az ítélet mellőzi az elsőfokú ítélet indokolásának 27. oldalán a 3. bekezdésből tanú vonatkozásában a „megrögzött csaló” kifejezést. Ennek indoka az, hogy az általános felfogás szerint becsületsértőnek minősíthető kifejezés a bírósági ítéletben akkor sem használható, ha az annak alapjául szolgáló elítélései a tanúnak valósak. Egyébként az elsőfokú bíróság által adott indoklás a tanú vonatkozásában is kifogástalan azzal, hogy ugyanezen bekezdésben az utolsó mondat kérdő mondatként történt rögzítése helytelen. A bíróság az ítéletének indokolásában nem tehet fel költői kérdéseket. Ehelyett azt indokolt rögzíteni, hogy tanú vallomásából az következik, hogy I. r. vádlott nem folytatott a Kft. vonatkozásában sem valós üzleti tárgyalásokat senkivel.

III.2.2.2. II. r. vádlott cselekvőségének vizsgálata

II. r. vádlott cselekvőségére nézve a következő bizonyítékok állnak rendelkezésre.

II. r. vádlott a nyomozás során gyanúsítottként nem tett vallomást. Az elsőfokú tárgyalás során sem tett érdemi nyilatkozatot, bűnösnek nem érezte magát. A tanúk kihallgatását követően, azokra reagálva azt nyilatkozta, hogy a társaságot I. r. vádlott képviselte, ő maga üzletet senkivel nem kötött és a bankban sem járt el, kizárólag a férje megbízásából.

A másodfokú bírósági eljárásban írásbeli vallomást terjesztett elő (17. sorszám), melynek tartalmát az ítélet tábla fentebb már összefoglalta.

I. r. vádlott előadta, hogy az Kft.-t kizárólagosan ő képviselte, a vádban foglalt társaságokkal ő tárgyalt. Későbbi nyilatkozatában azt is említette, hogy az Kft.-t az üzletkötés során a felesége II. r. vádlott is képviselhette. Elmondta, hogy a Kft. esetén, az Kft. vonatkozásában V. r. vádlottal kizárólagosan ő tartotta a kapcsolatot, ugyan úgy, ahogy a cég esetében IV. r. vádlottal. A Kft. vonatkozásában is úgy nyilatkozott, hogy az azt képviselő ő tárgyalt, ő tekintette meg a társaság cégjegyzékét és a képviselő személyes okmányait.

I. r. vádlott közjegyző által hitelesített nyilatkozata becsatolásra került. E nyilatkozat 2007. december 17. napján kelt. Ebben I. r. vádlott elvállalta az Kft. ügyvezetői tisztségét és nyilatkozott, hogy kizárólag ő látja el annak irányítását. Felesége - akkor még - csak adminisztratív feladatokat lát el, a társaság gazdálkodásával kapcsolatos tevékenységben semmilyen formában nem vesz részt, mindössze a szükséges hivatalos iratokat aláírja és az alkalmazottakkal kapcsolatos adminisztrációt ellátja.

tanú 2010. januárjától 2013. júniusig volt az Kft. alkalmazottja. Őt II. r. vádlott vette fel egy állásinterjút követően. Nyomozati vallomásában előadta, hogy ügyvezető asszisztens volt. Mindkét ügyvezető a vezetője volt, de főleg I. r. vádlott.

Az elsőfokú bírósági tárgyaláson fenntartotta a nyomozás során tett vallomását. Azzal egészítette ki, hogy volt a főnöke. Ő volt az ügyvezető, ő adott utasítást az utalásokat illetően. II. r. vádlott is, mint ügyvezető volt jelen, főként a sofőrök fizetését számolta el. Nem tudta megmondani, hogy I. r. és II. r. vádlottak mennyire beszéltek meg a dolgokat, előttük biztosan nem. Úgy gondolta, hogy volt köztük összhang. Nem tudta megmondani, hogy I. r. vádlott által engedélyezett utalásokról II. r. vádlottnak volt-e tudomása. Kérdésre megerősítette, hogy II. r. vádlott a sofőrök fizetésével kapcsolatban segített neki. Azért került ő a II. r. vádlott mellé, mert e vádlott a dolgozókkal foglalkozott.

A másodfokú bírósági eljárásban becsatolásra került tanú közjegyző előtt tett írásbeli vallomása. Ebben azt adta elő, hogy II. r. vádlott formailag együtt vezette a céget I. r. vádlottal, de minden, a céget érintő fontosabb gazdasági döntést kizárólag ez utóbbi vádlott hozott meg. Csakis vele egyeztethette a banki kifizetéseket, és minden szerződést ő intézett. II. r. vádlott főleg munkaügyi és adminisztrációs feladatokat látott el a cégnél, pénzügyeket illetően vele soha nem egyeztetett. Amikor I. r. vádlott motorral balesetet szenvedett, még akkor is ő adta az utasításokat telefonon. A könyvelőnek elkészített anyagokat alkalmanként a vádlottak vagy vitték el. Annak tartalmát azonban nem egyeztették. Amikor könyvelő náluk járt, mindig I. r. vádlottal egyeztetett. II. r. vádlott is I. r. vádlott utasításait követte, aki a tényleges vezetője volt a cégnek.

A másodfokú bírósági tárgyaláson az addigi és a közjegyző előtt tett vallomásait fenntartotta, azt kiegészítette azzal, hogy ügyvezetői asszisztense volt mindkét ügyvezetőnek. Őt ugyan II. r. vádlott vette fel, utána azonban minden egyes gazdasági esemény és pénzmozgás esetében I. r. vádlottal egyeztetett. II. r. vádlott ebbe nem szólt bele, ő a munkaügyi dolgokkal, irodaszerek beszerzésével foglalkozott. Minden fontosabb kérdésben I. r. vádlottat kellett tájékoztatnia. Tudott róla, hogy II. r. vádlott gyógyszereket szedett és pszichiáterhez járt. Sokszor olyan állapotban volt, hogy a pénzeket sem tudta kiszámolni. Külső könyvelése volt a cégnek. Olyan volt, hogy ő összekészített anyagot, és ha II. r. vádlott ment, azt ő vitte el a könyvelőnek, de arról, hogy egyeztetett volna a könyvelővel bármikor nem tud. Kérdésre elmondta, hogy a vádban szereplő más cégek kapcsán II. r. vádlottnak semmilyen rálátása, kapcsolata nem volt. Számára úgy tűnt, hogy amikor GYED-re ment és a dossziékban átadta a gépkereskedelmet II. r. vádlottnak, ő akkor értesült a nagy értékű gépekről. Úgy gondolta, hogy nem volt tisztában II. r. vádlott a cég gazdálkodásával.

II. r. vádlott kérdésére a tanú elmondta, hogy nem volt olyan, hogy e vádlott a vádiratban szereplő gazdasági események megkötésére utasította volna. A könyvelő I. r. vádlottal egyeztetett.

tanú a nyomozás során II. r. vádlottal kapcsolatosan annyit mondott, hogy vele beszélgetett a felvételét megelőzően és vele egyezett meg a munkavégzésről. Kezdetben II. r. vádlott, majd I. r. vádlott volt az ügyvezető. Az elsőfokú bírósági tárgyaláson elmondta, hogy 2008-tól másfél évig volt titkárság vezető az Kft.-nél. Az ügyvezető II. r. és I. r. vádlottak voltak. Valóban így is folyt az ügyvezetés. Ő kezelte a nagyobb horderejű projekteket, telephely építést, pályázatokat, is ott volt az irodában, segítette a munkákat, az adminisztratív feladatokat. Olyanra nem emlékszik, hogy a két ügyvezető előttük beszéltek volna üzleti ügyekről. Nem tudja, hogy mit tudhatott II. r. vádlott. E vádlott az adminisztrációt végezte, a munkatársakkal foglalkozott, I. r. vádlott pedig a stratégiai dolgokkal.

tanú elmondta, hogy 2001-től 2013-ig volt az Kft. könyvelője. Álláspontja szerint I. r. vádlott, a felesége és a sógora irányították a valóságban a céget. A kft működése során II. r. vádlott volt a helyi vezető, ő a munkáltatói jogokat gyakorolta. I. r. vádlott a fuvarozással foglalkozott, a műhelyfelelős volt, és a gépi földmunkákat irányította.

Az elsőfokú bírósági tárgyaláson fenntartotta nyomozás során tett vallomását, illetve azt hasonló tartalommal adta elő. Azt nem tudta, hogy a számlák kitöltését ki végezte, szerinte lehetett. A számlákat hol I. r. vádlott, hol a felesége vitte, de olyan is volt, hogy ő maga ment ki érte, mert nem tudták bevinni. A vádlottak együtt éltek, közösen hoztak döntéseket. Volt olyan eset, hogy együtt voltak nála az irodában és akkor mondta I. r. vádlott, hogy kimegy kamionokat venni. Ő nem gondolta azt, hogy pusztán postási feladat volt, amikor bevitték neki a könyvelési anyagokat, érdemi ügyekben is kommunikáltak, úgy, mint beszámoló, bevallás készítése. II. r. vádlott a banki ügyintézővel is tartotta a kapcsolatot. Szerinte mindenről tudott e vádlott, ő is hozott döntéseket, saját titkárnője és irodája volt.

tanú az Kft. ügyvezető igazgatója volt. Elmondta, hogy ő az Kft. viszonylatában I. r. vádlottal tartotta a kapcsolatot.

Az elsőfokú bíróságon tárgyaláson elmondta, hogy I. r. vádlottal álltak kapcsolatban. II. r. vádlott szerinte dolgozott, biztos részt vett dolgokban. Szerinte neki is volt rálátása a dolgokra. A kapcsolatot I. r. vádlottal tartották. Tudomása szerint II. r. vádlott is ügyvezető volt, mást nem tudott erről elmondani.

tanú az Kft.-nél gépkocsivezető, majd később szerviz vezető volt. A nyomozás során az I. és II. r. vádlottak közötti munkamegosztásra erre irányuló kérdés hiányában nem nyilatkozott.

Az elsőfokú bírósági tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy úgy gondolta, hogy a cég ügyvezetője az I. és II. r. vádlottak voltak, azt nem tudta, hogy mennyire láttak bele egymás munkájába. Az Kft. oldaláról ő az Kft.-vel kapcsolatban I. r. vádlottal beszélt. Nem emlékezett arra, hogy a II. r. vádlott részt vett-e ezeken a megbeszéléseken. Nem tudta azt sem, hogy az I. és II. r. vádlottak megbeszéltek-e egymás között mindent.

tanú 2007. októbertől 2013. szeptemberig volt az . Kft. alkalmazottja. Nyomozás során tett vallomása szerint az irányítást főleg I. r. vádlott végezte, de az utolsó két évben felesége vette át az irányítást.

Az elsőfokú bírósági tárgyaláson elmondta, hogy az I. és II. r. vádlottak közösen képviselték az . Kft.-t, mindenre rálátása volt a II. r. vádlottnak is. Fenntartotta egyebekben a nyomozás során tett vallomását. Az utolsó két-három évben inkább II. r. vádlott adott utasítást a fuvarszervezéssel kapcsolatban. Ezt a vallomását fenntartotta II. r. vádlottal történt szembesítés során is.

tanú mindössze annyit tudott elmondani, hogy tudta, hogy I. r. és II. r. vádlottak a cég ügyvezetői. a Kft. volt ügyvezetője. I. r. vádlottal beszélt. Azt sem tudta, hogy II. r. vádlott a felesége volt.

Dr., aki az . Kft. jogi képviselőjét látta el az adóhatóság előtti eljárásban, kifejezetten I. r. vádlottal tartotta a kapcsolatot, II. r. vádlott szerepére nem tudott nyilatkozni. Neki soha nem mondta az I. r. vádlott, hogy a feleségével beszéljen meg dolgokat, vagy, hogy indítványozzák az adóhatóság előtt a tanúkenti kihallgatását, mint aki bármilyen érdemleges információval rendelkezne.

A másodfokú bírósági eljárásban becsatolásra került, II. r. vádlott testvérének közjegyző által hitelesített írásbeli vallomása. Ebben előadta, hogy a testvére 2007-ig papíron volt az ügyvezető, mert nem lehetett, a NAV felé fennállt tartozása miatt. Ezt követően lejárt a tartozás ideje, és már ő is lehetett ügyvezető. A cég gazdasági életét egy személyben irányította. tanú azért tett kedvezőtlen vallomást a testvéreire, mert érzelmi kapcsolat alakult ki I. r. vádlott és között, és így II. r. vádlottal

ellenségévé váltak. A céges dolgokat I. r. vádlott egyeztetette. A testvére csak irodai munkával volt megbízva.

E vallomását a másodfokú tárgyaláson fenntartotta.

Mindezek alapján a következő megállapítások tehetők.

II. r. vádlottat egy tanú sem hozta kapcsolatba azon gazdasági társaságokkal, melyektől a valótlan tartalmú számlák származtak, sem pedig az SRL román gazdasági társasággal. Általánosságban utalt arra tanú, hogy amikor a vádlottak bevitték neki a könyvelési anyagokat, érdemi ügyekben is kommunikáltak, például beszámoló, bevallás készítése tárgyában, és II. r. vádlott a banki ügyintézővel is tartotta a kapcsolatot. Szerinte mindenről tudott e vádlott, ő is hozott döntéseket. Rajta kívül említette tanúvallomásában, hogy mindenre rálátása volt II. r. vádlottnak.

Velük szemben a többi tanú, azaz, valamint az írásban vallomást tett vallomása lényegében azt tartalmazta, hogy igaz ugyan, hogy tudtak róla, miszerint II. r. vádlott is ügyvezetője volt a cégnek, azonban ő inkább adminisztratív feladatokat látott el. Konkrétan cégek képviselőivel nem tárgyalt. A cég által kötött szerződésekre ráhatással nem bírt.

Még a látszólag terhelő tartalmú vallomást tevő tanúk sem nyilatkoztak úgy, hogy a vádban szereplő, valótlan tartalmú számlákat adó cégek vonatkozásában bármilyen tevékenységet kifejtett volna II. r. vádlott. Erre vonatkozó következtetés abból sem vonható le, hogy I. r. vádlott egy mondatban említette, hogy a céget az üzletkötés során a felesége is képviselhette. Ugyanis ő is elmondta, hogy mind a Kft, az Kft. és a cég, valamint a Kft. képviselőjével ő maga tárgyalt.

Az elsőfokú bíróság ítéletében (26. oldal) azt a következtetést vonta le, hogy az Kft-t. I. r. és II. r. vádlottak társként vezették. A kihallgatott tanúk vallomásai alapján álláspontja szerint „nem merült fel annak kétsége, hogy II. r. vádlott a fenti valótlan tartalmú számlák befogadásáról ne bírt volna tudomással”. Hivatkozott tanúk által elmondottakra, mely szerint az I. és II. r. vádlottak kölcsönösen kiegészítették egymást, összhangban irányították a társaságot. Ezért megállapította a bíróság, hogy cselekményüket e vádlottak társtettesként követték el, „Semmi olyan bizonyíték nem merült fel, hogy II. r. vádlott e vonatkozásban kevesebb lett volna I. r. vádlottnál, amit a büntetés kiszabásánál érzékeltetni kellene.”.

Az ítéletábra ezzel szemben, a bizonyítékok fentebb írt elemzése során megállapította, hogy mindezen vádlotti és tanúvallomások alátámasztják II. r. vádlottnak, illetve I. r. vádlottnak arra vonatkozó nyilatkozatát, hogy II. r. vádlott a vád tárgyává tett számlák alapjául szolgáló szerződések tartalmáról nem tudott, így azt sem tudta, hogy azok olyan jogügyletre vonatkoznak, melyek nem az azokban szereplő társaságok között jöttek létre. Így nem zárható ki, hogy nem volt tudatában annak sem, hogy a könyvelésbe beállított számlák valótlan tartalmúak.

Mindez olyan erős kételyeket támaszt azzal szemben, ami a vádiratban és az elsőfokú bíróság ítéletében szerepel, azaz, hogy II. r. vádlott tudott a számlák valótlan tartalmáról, és azok befogadásában és könyvelésbe állításában ennek tudatában részt vett, amely azt eredményezi, hogy ez a tény nem tekinthető kétséget kizáróan bizonyítottnak, és így a Be. 4. § (2) bekezdése alapján nem értékelhető e vádlott terhére.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint ez nem jelenti a bizonyítékok tiltott felülmérlegelését, ugyanis egyrészt a másodfokú eljárásban olyan új bizonyítékok merültek fel, melyeket az elsőfokú

bíróság azok korábbi nem létezése okából nem is mérlegelhetett. Másrészt a törvényszék e körben nem adott számot mérlegelési tevékenységéről. Pusztán megjelölte, hogy mely tanúk vallomása alapján állapította meg a II. r. vádlottra vonatkozó terhes tényállást. Azokat azonban nem vetette össze az egyéb, már akkor is létező, II. r. vádlottat mentő bizonyítékokkal.

III.2.2.3. V. r. vádlott cselekvőségének vizsgálata

IV. r. vádlott lényegét tekintve azzal védekezett, hogy ő Romániában hitelt kívánt felvenni, és ennek érdekében ott különféle okiratokat írt alá, amelyek szerinte hitelkérelmek, illetve ahhoz kapcsolódó okiratok voltak, legalábbis őt erről tájékoztatták. Az biztos, hogy számlákat és azokhoz tartozó magyar nyelvű okiratokat nem írt alá.

A IV. r. vádlott védője azzal érvelt, hogy a vádlottól a hitelszerződés előkészítése keretében megszerzett aláírásokat számítástechnikai úton bárki a kérdéses okmányokra másolhatta. Ez álláspontja szerint nem kizárható. Kérdéses a szakértői vélemény is, mert egyrészt „nagy valószínűséggel” állapította meg a szakértő az aláírásoknak a vádlottól származását, másrészt pedig nem eredeti okiratokat, hanem fénymásoltakat vizsgált.

A törvényszék által kirendelt írásszakértő megállapította, hogy egy számla kivételével valamennyi számlán, illetve a hozzájuk kapcsolódó okiratokon az Srl. cég nevében eljáró személy aláírása nagy valószínűséggel IV. r. vádlottól származik. Az elsőfokú bíróság kifejtette ítéletének 27. oldalán az utolsó bekezdésben, hogy e vádlott írni-olvasni tudó ember, és látnia kellett az említett okiratokból, hogy szerződésekről, számlákról és engedményezési szerződésekről van szó, nem pedig hitelszerződésekről és hogy ezek fiktív gépek beszerzéséről szólnak.

Azon egy számla vonatkozásában, amelyen a szakvélemény szerint nem IV. r. vádlott kezétől származik az aláírás, azt fejtette ki a bíróság, hogy nem lehetett az azon feltüntetett adótartalmat kivonni azon adóhiányból, melynek létrejöttéhez e vádlott segítséget nyújtott, mivel az ügyvezetőség elvállalásával tisztában kellett lennie azzal, hogy nevét kizárólag fiktív gazdasági tevékenységhez fogják felhasználni. Ebből kifolyólag a társaság által kibocsátott valamennyi számláért ő a felelős, akár aláírta azokat, akár nem.

Ez egyrészt az ítélet tábla szerint is - osztva a védői álláspontot - elfogadhatatlan érvelés. Másrészt felmerül a kérdés, hogy amennyiben ez az álláspontja az elsőfokú bíróságnak, akkor egyáltalán miért rendelt ki írásszakértőt.

Ennek ellenére egyetértett az ítélet tábla azzal, hogy a vádlott felelőssége e számla vonatkozásában is megállapítható, a következők miatt. Bár kétségtelen, hogy a kérdéses számlát nem IV. r. vádlott írta alá, azonban a hozzá csatlakozó dokumentumokon az aláírás a szakértői megállapítás szerint az ő kezétől származik. Így tehát az e számlán feltüntetett fiktív gazdasági esemény valóságosként történt feltüntetéséhez is segítséget nyújtott, így bűnsegédi magatartása e számla vonatkozásában is fennáll.

IV. Az ítélt dolog vizsgálata

Az ítélet tábla, tekintettel I. r., II. r. és III. r. vádlottak előző elítéléseire, vizsgálta a res iudicata kérdéskörét.

A 2011. évi LXIII. törvény 2. §-a 2012. január 1-i hatállyal már a korábbi Btk-ba beiktatta a költségvetési csalás bűncselekményét, melynek szabályozása a cselekmények elbírálásakor hatályos Btk. 396. §-ában található. A Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontja értelmében, aki költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában más tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tény elhallgatja és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz, e bűncselekményt megvalósítja.

A költségvetési csalás új tényállása több olyan korábbi bűncselekményt egybevont, amely a költségvetés sérelmére történt, és e körbe tartozó a csalás minden olyan esete, amely a költségvetés sérelmével jár. A költségvetési csalás bűncselekménye ekként speciális bűncselekmény a csalás bűncselekményéhez képest. (Kúria Bhar.II.371/2015/35. sz. ítélet)

A törvényhozó célja az volt, hogy minden olyan büntetendő magatartást, amely a legszélesebb körben meghatározott költségvetés legtágabban megjelölt vagyoni sérelmével járhat, a költségvetési csalás tényállásába illessze.

Tény, hogy a költségvetési csalás tényállása ún. összefoglalt bűncselekmény. Olyan törvényi egység, amely akár egymással össze nem függő bűncselekményeket olvaszt egyetlen bűncselekmény tényállásába. Ennél fogva nem kizárt a bűncselekmény-egységként értékelése az egyébként térben is és időben is elkülönülten végrehajtott cselekményeknek. Az ilyen önmagukban is bűncselekmény megállapítását eredményező - valódi anyagi halmazatszerű - részselekmények alapját képezhetik a több ugyanolyan bűncselekmény megállapításának az üzletszerű elkövetés fogalmában. A költségvetési csalás törvényi tényállásán belül értékelésre kerülő különböző elkövetési magatartások törvényi egységet alkotnak és a folytatólágosság megállapításának nincs helye. (Kúria Bhar.II.1.549/2013/11. sz. határozat)

Mind a csalás folytatólágosan elkövetett bűncselekményegységébe, mind pedig a törvényi egység különös eseteként szabályozott költségvetési csalásba - bár ez utóbbi bűncselekménybe nem szükségképpen - önmagukban bűncselekményt képező és a törvényi egységi konstrukció hiányában egymással egyébként valóságos anyagi halmazatban álló bűncselekmények tartozhatnak. Az a körülmény pedig, hogy a törvény rendelkezése folytán a több, egymással valódi anyagi halmazatban álló bűncselekményt egy rendbeli bűncselekményként kell értékelni, nem vezethet oda, hogy a mesterségesen kialakított egy rendbeli bűncselekményre figyelemmel az - rendszerint több bűncselekmény elkövetését igénylő - üzletszerűség megállapítására nem kerülhet sor. (Kúria Bhar.II.1.549/2013/11. sz. határozat)

A Kúria 6/2009. Büntető Jogegységi Határozata a bűncselekmény egységébe tartozó cselekmény elbírálásáról és az egységébe tartozó részselekménnyel kapcsolatos vádemelés, illetőleg perújítás lehetőségéről a következőképpen rendelkezik.

Amennyiben a bíróság a vád tárgyává tett és a bűncselekmény egységébe tartozó cselekményt jogerősen elbírálta, határozata e bűncselekmény tekintetében res judicata-t eredményez. A Be. 6. § (3) bekezdésének d) pontjára figyelemmel nincs helye újabb vádemelésnek olyan részselekmény miatt, amely a már elbírált bűncselekmény egységébe tartozik, de nem képezte a jogerős határozatban megállapított tényállás részét.

Az összefoglalt bűncselekmény esetén - hasonlóan a természetes egységhez és a folytatólágossághoz - jogerős határozat meghozatalának egységteremtő hatása van. A törvényi

egységbe tartoznak mindazok a (rész)cselekmények, amelyek elkövetésére a jogerős határozat meghozatalát megelőzően került sor. (Kúria 6/2009. Büntető Jogegységi Határozat III/3/c. pont)

Ebben az esetben a Be. 408. § (1) bekezdésének a/2. pontja alapján perújításnak lehet helye.

Amint azt az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítette, I. r. és II. r. vádlottakat a Debreceni Városi Bíróság 2011. október 17. napján jogerőre emelkedett 37.B.1686/2011/5. számú ítéletével társtettesként, munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás büntette, és folytatólagosan, társtettesként elkövetett magánokirat hamisítás vétsége miatt 76.500-76.500 forint pénzbüntetésre ítélte.

I. r. és II. r. vádlottaknak a Debreceni Városi Bíróság ítéletében foglalt cselekménye a következő. A vádlottak az Kft. vonatkozásában 2007. január 1. napjától 2009. október 13. napjáig terjedő időszakban az adóhatóság irányába nem minden munkavállalót jelentettek be, azok az APEH felé a havi járulék bevallásban nem szerepeltek, a számukra történt kifizetésekről bevallási és befizetési kötelezettségének az Kft. nem tett eleget. A vádlottak 2007., 2009. években e személyek vonatkozásában személyi jövedelem adónemben 54.000 forint, nyugdíjbiztosítási alapot érintően 3.969.000 forint, egészségbiztosítás alapot érintően 1.944.000 forint, munkaerő piaci alapot érintően 380.000 forint, mindösszesen 6.347.000 forint összegben nem tettek eleget bevallási és befizetési kötelezettségeiknek.

A fentiekén túlmenően 2007., 2009. évben a vádlottak az adóhatóság irányába, további személyek vonatkozásában ugyan bejelentési kötelezettségüknek eleget tettek, azonban az alkalmazás tényleges körülményei attól eltértek a kifizetett munkabérek tekintetében.

A vádlottak a bejelentéstől eltérő módon történő foglalkoztatás során személyi jövedelem adó adónemben 336.000 forint, nyugdíjbiztosítási alapot érintően 436.000 forint, egészségbiztosítási alapot érintően 240.000 forint, munkaerő piaci alapot érintően 110.000 forint, mindösszesen 1.299.000 forint adóhiányt okoztak. A vádlottak a részletezett cselekményeikkel mindösszesen 7.646.000 forint adóhiányt okoztak, mely adóhiány a nyomozás során teljes egészében a vádlottak részéről megtérítésre került.

A Debreceni Törvényszék jelen ügyben elbírált ítélete szerint I. r. és II. r. vádlottak 2 rendbeli adócsalás büntettét követték el társtettesként és folytatólagosan, emellett 2 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségét szintén társtettesként és folytatólagosan. A 2 rendbeli adócsalás büntette közül az első az Kft.-vel kapcsolatos. E vádlottak a társaság nevében eljárva öt másik társaságtól származó, valótlan tartalmú számlákat közösen fogadták be a könyvelésükbe, majd szerepeltették adóbevallásukban. Az ehhez kapcsolódó adóbevallásokat 2008. november 20-a, és 2009. április 22-e között nyújtották be.

A Debreceni Városi Bíróság ítéletében elbírált cselekmény esetében a foglalkoztatott személyek bejelentése 2006. március 1. és 2009. október 20. napja között nem történt meg, illetve a foglalkoztatásuk a bejelentéstől eltérően történt meg. Tehát ezen ítélettel elbírált adócsalás büntett utolsó elkövetési ideje a 2009. október 20. napjához tartozó bevallási határidő, azaz 2009. november 12.

Tehát a jelen ügyben I. r. és II. r. vádlottak terhére rótt 1 rendbeli adócsalás büntette vonatkozásában a cselekmények elkövetési ideje a már jogerősen elbírált adócsalás büntettének elkövetési időszakát megelőzi.

Mindezek ellenére nem állapítható meg a res iudicata I. r. és II. r. vádlottak vonatkozásában. Az elsőfokú bíróság ugyanis helyesen nem a 2012. évi C. törvényben meghatározott költségvetési csalás büntetében, hanem az 1978. évi IV. törvényben szereplő 2 rb. adócsalás büntetében mondta ki bűnösségüket, a Be. 2. §-ban írtak szem előtt tartásával. Ezért esetükben a két ítélettel elbírált cselekmények nem foglalhatók a költségvetési csalás törvényi egységébe.

A Debreceni Járásbíróság 2017. június 8. napján kihirdetett, és ugyanezen a napon jogerőre emelkedett 37.B.271/2016/75. számú ítéletével Molnár Attila III. r. vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 396. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntetében, és a Btk. 345. §-ában meghatározott hamis magánokirat felhasználásának vétségében. Ezért őt halmazati büntetésül 300 napi tétel, napi tételenként 1.000 forint összegű, összesen 300.000 forint pénzbüntetésre ítélte.

III. r. vádlott a Debreceni Járásbíróság ítéletével elbírált cselekményt Kft. vonatkozásában követte el ÁFA adónemben. A megállapított tényállás szerint a 2011. első negyedévre ÁFA adónemre 2011. április 28. napján benyújtott bevallásában valótlan értékesítésről kiállított számlát szerepeltetett. Ezzel az állami költségvetésnek 4.615.499 forint vagyoni hátrányt okozott.

A jelen ügyben felülbírált elsőfokú ítélet szerint III. r. vádlott a Kft. nevében kiállított számlákkal 62.358.656 forint összeg erejéig közreműködött az . Kft. adóhiányának keletkezésében.

Az Kft. az ÁFA bevallását 2011. február hónapra vonatkozóan 2011. március 20-án, 2011. március hónapra vonatkozóan 2011. április 20-án adta be a NAV-hoz.

A fentiek alapján megállapítható, hogy III. r. vádlott a jelen ügyben elbírált adócsalás büntetétéhez kötődő bűnsegédi magatartását a Debreceni Járásbíróság által elbírált cselekményt megelőzően követte el.

Ugyanakkor e vádlott a járásbíróság ítéletében írtak szerint a bűncselekményt a Kft. ÁFA bevallása körében követte el, olyan számlák befogadását követően, melyek nem álltak összefüggésben az Kft. vonatkozásában jelen ügyben rögzített bűnös kapcsolattal. Ezért a két ügy alapját képező cselekvései nem vonhatók a bűncselekmény egységébe, tekintettel arra is, hogy a jelen ügyben vád tárgyává tett cselekményt a vádlott bűnsegédként követte el.

Erre tekintettel a Debreceni Járásbíróság ítélete nem akadályozza a jelen ügy tárgyát képező bűncselekmény elbírálását III. r. vádlott esetében.

V. A vádlottak bűnösségének megállapítása és a bűncselekmények minősítése

Az irányadó tényállás alapján az elsőfokú bíróságnak I. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak bűnösségére vont következtetése kifogástalan, azonban II. r. vádlottat illetően téves.

A Debreceni Járásbíróság ítéletének tényállásában megállapította, hogy a Kft. önálló képviselőre jogosult tisztségviselője 2010. június 1. napjától 2012. július 26. napjáig I. r. vádlott volt. A gazdasági társaság irányítását azonban II. r. és III. r. vádlott látta el. A működéshez szükséges pénzeszközt I. r. vádlott biztosította. A működés érdekében felmerülő okiratokat II. r. és III. r. vádlott adta át aláírásra az I. r. vádlottnak. A társaság könyvelési anyagát a II. r. vádlott adta át az I. r. vádlott részére, aki azt továbbította a kft. könyvelőjének.

I. r. vádlott e tevékenységéért havi 200.000 forintot kapott fizetésként.

Ezen ítéleti tényállásra hivatkozva III. r. vádlott védője indítványozta a tényállás részeként megállapítani, és a vádlott javára értékelni azt a tény, hogy ő a jelen büntető ügyben érintett gazdasági társaság irányítását nem látta el.

Ezzel kapcsolatosan rámutat az ítélet tábla, hogy a törvényszék ítéleti tényállásában az ítélet 8. oldalának második bekezdésében megállapította, hogy III. r. vádlott a Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. ügyvezetését más személyek felkérésére vállalta el, akik a társaságot ténylegesen működtették. A vádlott e személyek utasítására végezte el a rábízott feladatokat, tartotta a könyvelővel a kapcsolatot, eljárta a bankoknál, illetve fuvarozott, és az elé tárt számlákat, szerződéseket aláírásával látta el. Így tehát a járásbíró ítélete mindössze annyi novumot tartalmaz a törvényszék ítéleti tényállásában megállapítottakhoz képest, hogy megnevezte, hogy voltak azok a személyek, akik a társaság ügyvezetésére III. r. vádlottat felkérték. Ezen többlet ténynek a vádlott terhére rótt bűncselekmény megvalósulása, annak minősítése vagy az elkövetői alakzat szempontjából nincs jelentősége.

A törvényszék valamennyi bűnösnek kimondott vádlott esetében helyes indokok alapján alkalmazta a Btk. 2. §-ának (1) és (2) bekezdéseire tekintettel az elkövetéskor hatályos büntető törvényt. Ezt V. r. vádlott esetében a középértékes büntetés kiszabási kötelezettség hiánya is megerősíti.

A vádlottak terhére összesítetten megállapítható költségvetési vagyoni hátrány összege a különösen nagy mérték alsó határát meghaladja, és bár a különösen jelentős mérték alsó határát I. r. vádlott esetében sem érné el, azonban a rendszeres anyagi haszonszerzési célzat megállapíthatósága, és így az üzletszerűség, mint a bűncselekmény minősítő körülménye valamennyi vádlottnál felmerül, amely az elbíráláskor hatályos 2012. évi C. törvény 396. § (5) bekezdésének b) pontja alkalmazásával súlyosabb minősítéshez vezethetne. Így a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények számának I. r. vádlottat érintő csökkenése sem eredményezheti az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazását.

VI. A másodfokú bíróság döntése

VI.1. II. r. vádlottat érintően

Az ítélet tábla által megállapított újabb tények mellett nem volt kétséget kizáró bizonyossággal következtetés levonható arra, hogy II. r. vádlott bűncselekményt követett el, ezért őt a Be. 6. §. (3) bekezdés b) pontja illetve a Be. 331. § (3) bekezdése alapján bizonyítottság hiányában az 2 rb. társtettesként és folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette és 2 rb. társtettesként és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt emelt vád alól felmentette.

VI.2. A büntetések és intézkedések

Az első fokon eljáró bíróság helyesen feltárta az irányadó enyhítő és súlyosító körülményeket, ám azokat, összevetve a büntetékiszabás egyéb elveivel, nem a súlyuknak megfelelően értékelte.

A büntetést a céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához és az elkövető társadalomra veszélyességéhez is.

A büntetéskiszabás során a büntetőjog általános elveire, és az Alaptörvényből fakadó alkotmányos követelményekre is figyelemmel kell lenni. „A büntetéssel történő jogkorlátozásnak meg kell felelnie az arányosságnak, a szükségszerűségnek és az ultima ratio elveinek”. (1214/B/1990 AB határozat)

A szankció arányossága azt is jelenti, hogy a hasonló tett elkövetőit hasonló büntetéssel kell sújtani az elkövetett tethöz és a bűnösség mértékéhez is viszonyítva, de az arányosság vizsgálata a sérelem, a kár, a bűnösség foka, a bűncselekmények súlya egybevetését is feltételezi.

Az arányosság jelenti a tett arányosságát, és több elkövető esetén az ítélet belső arányossága sem hagyható figyelmen kívül, de a büntetésnek az elkövető személyiségéhez is igazodnia kell. Az egyéniesítés azonban nem sértheti a bírói gyakorlat egységének elvét, amely a jogbiztonság és a törvény előtti egyenlőség szempontjából alapvető. Ennek megfelelően a hasonló súlyú bűncselekményekre, illetve hasonló személyi körülményekkel jellemzett elkövetőkkel szemben nem szabad lényegesen eltérő szankciókat alkalmazni.

A bíróság számára a kiindulópontot a törvény különös részében meghatározott büntetési tételkeret adja meg. Ez az alkalmazott törvény 310. § (4) bekezdése szerint 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztés büntetés.

Az 2/2017. (II. 10.) AB határozata alkotmányos követelményként fogalmazta meg az eljárás elhúzódása esetén e tény enyhítő körülményként történő értékelését. Az eljárás elhúzódását az időmúlás, mint enyhítő körülmény mellett is figyelembe kell venni a büntetés kiszabása során.

A Btk. rendelkezései alapján a büntetőbíróságok következetes gyakorlata szerint az elhúzódó büntetőeljárások vonatkozásában enyhítő körülménynek számít a büntetéskiszabás során az időmúlás. Ennek az enyhítő körülménynek az értékelése a büntetés mértékének csökkentését eredményezi, ha a terhelt indokolatlanul hosszú ideig állt a büntetőeljárás hatálya alatt. A terhelt így már az eljárás során jogorvoslatban részesülhet az eljárás elhúzódása miatt.

Az Alkotmánybíróság határozatából az következik, hogy a bíróság az eljárás elhúzódására tekintettel a terheltet a büntetés kiszabása során „kedvezményben részesítheti” kompenzálásul az eljárás tisztességességének csorbulása miatt. A bíróság így tényszerűen megállapítja az eljárás elhúzódását valamennyi vádlott vonatkozásában.

Az eljárás elhúzódásának tényszerű megállapítása és enyhítő körülménykénti figyelembe vétele nem azonos a törvényszék által értékelt időmúlással, mint enyhítő körülménnyel.

Az időmúlásnak az 56. számú BK véleményben szereplő meghatározása (III. 10-11. pont) a bűncselekmény elkövetésétől eltelt hosszabb időt értékeli, míg az eljárás elhúzódásának vizsgálata az alapos gyanú közlésének időpontjától kezdődik. Az időmúlás objektív tényező, míg az eljárás elhúzódásának a rögzítése az ítélet indokolásában a hatósági inaktivitás elismerésére is utal.

Mindezek szem előtt tartásával az ítélet tábla a következőket állapította meg.

Nem lenne indokolatlan az ügyészségnek a bűnösnek kimondott vádlottak vonatkozásában kiszabott büntetések súlyosítására irányuló indítványa abban az esetben, ha az eljárás befejezésére a

cselekmények elkövetéséhez képest lényegesen közelebbi időpontban került volna sor. Az ítélet tényállásából megállapítható, hogy a számlák kiállítására 2008. október 3. napja és 2009. március 31. napja, valamint 2011. február 25. és március 28. között került sor. I. r. vádlott pedig az Kft. áfa bevallásait 2008. november 20-a és 2011. április 20-a között továbbította könyvelője útján az adóhatósághoz.

Az időmúlás és az eljárás elhúzódása azonban olyan jelentősnek mondható, ami nem indokolja a kiszabott büntetések súlyosítását. Ezzel szemben, az elsőfokú bíróság által feltárt enyhítő körülmények mellett, különös tekintettel az eljárás jelentős elhúzódására, az ítélőtábla III. r., IV. r. és V. r. vádlottak vonatkozásában indokoltnak tartotta az 1978. évi IV. törvény 89. §-a szerint a velük szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését, mivel alaposan feltehető, hogy a büntetés célja velük szemben annak végrehajtása nélkül is elérhető. A próbaidő tartamát mindhárom vádlott esetében 3 évben határozta meg. A törvényszék ítéletének rendelkező részében elmulasztotta feltüntetni a III. r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés években meghatározható mértékét, melyet az ítélőtábla pótol.

A jelentős időmúlás nyomatékát V. r. vádlott vonatkozásában nem csökkenti az a tény, hogy ő az eljárás során ismeretlen helyen tartózkodott, hiszen távollétében az az eljárási törvény által adott keretek között vele szemben is zavartalanul folyt. További enyhítő körülményként kell figyelembe venni V. r. vádlott esetében írásban tett bűnösségét elismerő nyilatkozatát.

Mivel ennek következtében velük szemben a közügyektől eltiltásnak a 62. § (1) bekezdésében meghatározott feltételei nem állnak fenn, esetükben a másodfokú bíróság azt mellőzte.

Ugyancsak az eljárás jelentős elhúzódásának ténye indokolja I. r. vádlott esetében a szabadságvesztés büntetés tartamának törvényi minimumban, 2 évben történő meghatározását, szemben az 1978. évi IV. tv. 83.§-ának (2) bekezdésében előírt középmértékes büntetéssel, mely az esetében 5 év lenne.

Törvényesen alkalmazta az elsőfokú bíróság e vádlott vonatkozásában a végrehajtandó szabadságvesztés büntetés mellett a közügyektől eltiltás mellékbüntetést, és annak időtartamát a főbüntetéshez igazította.

Bár nyilvánvaló, hogy I. r. vádlottat a bűncselekmény elkövetésekor jogtalan haszonszerzési célzat motiválta, a feltárható személyi körülményei alapján jövedelemmel, megfelelő vagyonnal nem rendelkezik, így nem állnak fenn vele szemben a pénzbüntetés alkalmazásának az 51. § (2) bekezdésében írt feltételei, ezért e vonatkozásban az ügyész fellebbezése nem foghatott helyt.

Helytállóan mutatott rá az ügyészség, hogy a Kúria Bkv.95. számú Büntető Kollégiumi véleményének III. pontja szerint a költségvetési csalás elkövetőjével szemben akkor, ha a bűncselekmény a költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel függ össze, a költségvetési bevétel csökkenésével azonos mértékű vagyonekborzást kell elrendelni. A kétszeres elvonás tilalmára tekintettel akkor, ha a kiesett bevétel megfizetésére a jogosulatlanul igénybe vett kedvezmény, illetve a jóváhagyott céltól eltérően felhasznált pénzeszközök visszafizetésére az annak kapcsán eljárni jogosult hatóság az elkövetőt, vagy azt a gazdálkodó szervezetet, amelyik azzal gazdagodott már kötelezte, nincs helye vagyonekborzás alkalmazásának.

A másodfokú bíróság által kiegészített tényállás szerint az adóhatóság az Kft.-t már kötelezte valamennyi, a vádirattal érintett adóhiánynak a megfizetésére, ezért a vádlottakkal szemben nincs helye vagyonekbevonás alkalmazásának. Erre tekintettel ezen ítéleti rendelkezést az ítélet tábla I. r. és II. r. vádlottak esetében mellőzte.

Bár II. r. vádlott esetében, felmentése miatt, a vele szemben első fokon kiszabott büntetés és mellékbüntetés érvényét veszti, azonban a vagyonekbevonás mellőzéséről esetében is külön rendelkezést hozott az ítélet tábla, mivel ezen intézkedés a törvényi feltételek fennállása esetén a felmentett vádlottal szemben is alkalmazható lenne.

IV.3. Az elsőfokú ítélet egyéb rendelkezései

A lefoglalt könyvelési iratokra vonatkozó első bírói rendelkezés törvényes.

Az elsőfokú bíróság számítási hiba miatt pontatlanul tüntette fel az elsőfokú eljárás befejezéséig felmerült büntügyi költség összegét, ezt az ítélet tábla pontosította.

Mivel az elsőfokú eljárásban nem merült fel olyan büntügyi költség, mely kizárólag a felmentéssel érintett II. r. vádlottra vonatkozott volna, az ítélet tábla úgy rendelkezett, hogy I. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak kötelesek megfizetni az esetükben felmerült, illetve a valamennyi vádlottra vonatkozóan a rájuk eső költséget.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság a törvényszék ítéletét a Be. 372. § (1) bekezdése alapján a szükséges részben megváltoztatta, míg helytálló rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdésének alkalmazásával helyben hagyta.

Az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig V. r. vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időnek a főbüntetésbe való beszámítása a Btk. 92. § (1) bekezdésén alapszik.

A másodfokú eljárásban felmerült büntügyi költségről az ítélet tábla a Be. 381. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, annak megállapításával, hogy a II. r. vádlott vonatkozásában felmerült költséget a Be. 339. § (1) bekezdése alapján az állam viseli.

Debrecen, 2018. június hó 25.

Dr. Elek Balázs sk. a tanács elnöke, Dr. Gömöri Olivér sk. előadó bíró, Dr. Toma Attila sk. bíró

Záradék: A Debreceni Törvényszék 24.B.478/2016/90. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással I. r., III. r., IV. r. és V. r. vádlottak vonatkozásában a mai napon jogerőre emelkedett és a próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés büntetések kivételével végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2018. június hó 25.

Dr. Elek Balázs sk. a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő